

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl soudcem Mgr. Kamilem Tojnerem v právní věci

žalobkyně: **J. B.**,
bytem ,
zastoupena X,
bytem,

proti

žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**,
Křížová 25, Praha 5,

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 14. 2. 2018, č. j. X,

takto:

- I. Rozhodnutí žalované ze dne 7. 6. 2022, č. j. X, se ruší a věc se vrací žalované k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobkyně dne 22. 11. 2016 požádala o přiznání starobního důchodu od 23. 2. 2017. V žádosti uvedla, že je OSVČ od 22. 4. 1988.
2. Rozhodnutím žalované č. j. X ze dne 14. 3. 2017 byl žalobkyni podle § 29 odst. 1 zákona č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění přiznán starobní důchod od 23. 2. 2017 ve výši 9 365. Proti tomu žalobkyně namítla, že v roce 2016 ji měl být započítán příjem ve výši 122 127 Kč

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.

(nebyl započten žádný) a za rok 1987 měl být započten příjem 29 720,- Kč namísto započteného příjmu 24 586. Dále namítla nezapočtení vyloučených dob: 13 dnů v roce 1996, 8 dnů v roce 1997, 22 dnů v roce 199 a 20 dnů v roce 2001.

3. Rozhodnutím č. j. X ze dne 14. 2. 2018 žalovaná změnila prvostupňové rozhodnutí tak, že nově bylo rozhodnuto o přiznání starobního důchodu od 23. 2. 2017 ve výši 9 587,- Kč, kdy zohlednila příjem za rok 2016 ve výši 9 811 Kč měsíčně, avšak příjem za rok 1987 ve výši 24 586 Kč ponechala v původní výši.
4. Rozsudkem Městského soudu v Praze č. j. 13 Ad 4/2018-34 ze dne 14. 7. 2021 bylo rozhodnutí žalované zrušeno z důvodu nevypořádání se s námitkou příjmu za rok 1987 v důsledku odlišných údajů o příjmech v podkladech (sdělení Středočeského krajského kulturního střediska, potvrzení finančního úřadu z roku 2015 a sdělení Nadace českého výtvarného umění).
5. Žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 7. 6. 2022 žalovaná přiznala žalobkyni starobní důchod od 23. 2. 2017 ve výši 9 811 Kč, kdy bylo konstatováno stanovisko Pražské správy sociálního zabezpečení, dle kterého nelze přihlídnout k potvrzení finančního úřadu z roku 2015, neboť bylo vydáno na základě sdělení nepříslušné Nadace českého výtvarného umění, jelikož žalobkyně byla v rozhodné době hudebnice, a nikoli výtvarnice, proto lze přihlížet pouze k přihlášce žalobkyně k sociálnímu zabezpečení umělců ze dne 4. 5. 1988. Žalovaná poukázala na to, že sama žalobkyně v žádosti o starobní důchod uvedla jako datum počátku výkonu umělecké činnosti den 22. 4. 1988. Zároveň žalobkyně nepodala přihlášku k dobrovolnému sociálnímu pojištění umělce před 22. 4. 1988. Žalovaná hodnotila žalobkyni období 1. 9. 1980 až 21. 4. 1988 jako dobu zaměstnání u školské správy ONV Praha 8 a období od 22. 4. 1988 jako dobu výkonu umělecké činnosti.
6. Žalobkyně v žalobě namítá, že za rok 1986 jí měl být započten příjem 19 298 (příjem ze zaměstnání 4 178 a 15 120 z umělecké činnosti) a příjem 29 720 Kč za rok 1987, přičemž vyloučená doba 309 dnů za rok 1986 a 365 dnů za rok 1987 *odpovídá jejímu nároku z titulu zaměstnání*. Dále popírá aplikovatelnost vyhlášky č. 131/1984 Sb., neboť podání dobrovolné přihlášky k sociálnímu zabezpečení nemělo žádný vliv na výši srážek či odvodů z příjmů za uměleckou činnost. Přechod výkonu umělecké činnosti z režimu "vedle zaměstnání" do režimu "hlavního" se ve výši odvodů neprojevil nijak, přičemž vše probíhalo podle tehdy platných předpisů automaticky a umělec tuto výši nemohl nijak ovlivnit. Hodnocení potvrzení Nadace českého výtvarného umění považuje žalobkyně za kuriozní, jestliže by stát rozlišoval příjmy podle druhu umělecké činnosti, podstata je v dosažení, přiznání a zdanění příjmů.
7. V replice ze dne 5. 12. 2022 žalobkyně uvedla, že závěr PSSZ vychází z neznalosti situace v 70. a 80. letech, kdy hudebníci byli povinně zprostředkováváni agenturou (Středočeské krajské kulturní středisko - SKKS) a evidenčně též spadali pod Český fond výtvarných umění (ČFVU), jehož právním nástupcem je Nadace českého výtvarného umění (NČVU), a Ochranná organizace autorská (OOA). Tyto tehdejší organizace evidovaly příjmy hudebníků a prováděly srážky zákonných poplatků. Proto byly příjmy žalobkyně (koncertní kytaristky) evidovány v ČFVU a NČVU oprávněně potvrdila příjmy žalobkyně na rovněž správně vystaveném potvrzení Finančního úřadu ze dne 12.5.2015. Uměleckou činnost žalobkyně včetně příjmů a zákonných srážek prokazují předložené doklady, hlášení a potvrzení od roku 1984. Činnost hudebníků byla tzv. literární a umělecká činnost (LUČ) a daň z ní tzv. daň z literární a umělecké činnosti (DLUČ). Uměleckou činnost (kytaristka,

svobodné povolání, později OSVČ) vykonávala od 22.7.1975 jako povolání tvořící trvalý a hlavní zdroj příjmů, nikoli v pracovním poměru. Závislou činnost (učitelka hudby na zkrácený úvazek) vykonávala od 1.9.1975, ukončila ji po mateřské 21. 4. 1988 a od 22. 4. 1988 nadále vykonávala až do roku 2020 jen uměleckou činnost. V dobách souběhu umělecké a závislé činnosti byly příjmy z umělecké činnosti vždy vyšší než příjmy ze závislé činnosti, tedy i v letech 1986 a 1987. Dle žalobkyně nelze vyhlášku č. 128/1975 Sb. uplatnit, neboť žalobkyně zahájila uměleckou činnost, čímž ji vznikla povinná účast v důchodovém zabezpečení, již 22.7.1975 koncertem v sále dnešního Kongresového centra v Poděbradech, zprostředkovaným uměleckou agenturou Středočeské krajské kulturní středisko - SKKS, tedy o 4 měsíce dříve než byla vyhláška vydána. I kdyby byla aplikována vyhláška č. 128/1975 Sb., byla by žalobkyně zabezpečena povinně podle § 74 odst. 1 vyhlášky, neboť vykonávala uměleckou činnost jako povolání tvořící trvalý zdroj příjmů, nikoli v pracovním poměru. Zároveň dle § 74 odst. 2 vyhlášky byla žalobkyně dobrovolně zabezpečena automaticky zahájením souběžné závislé činnosti od 1. 9. 1975 v Lidové škole umění v Nymburce.

8. Žalovaná navrhla zamítnutí žaloby, omezila se však výlučně na přepis obsahu napadeného rozhodnutí a nově citaci § 13 zákona o důchodovém pojištění a § 73 a 74 vyhlášky 128/1975 Sb. bez jakéhokoli doplňujícího komentáře. Ve svém důsledku se žalovaná k žalobě nevyjádřila.
9. Soud věc posoudil následovně.
10. Odůvodnění napadeného rozhodnutí žalované je nepřipustně heslovité, aniž by byly uvedeny důvody torzovitých závěrů žalované. Soud se dostal do pozice rozhodčího, který jediné, co v naprosté mlze na hřišti spatřil, je míč v síti. Ale jak se míč dostal do brány, co předcházelo herní situaci, zda střelec nebyl v ofsajdu, nebo tomu předcházel foul, rozhodčímu není známo.
11. Dle napadeného rozhodnutí se žalovaná zjevně ztotožnila se závěrem podřízené organizační složky, Pražské správy sociální zabezpečení, o tom, že nebyl prokázán příjem žalobkyně z umělecké činnosti za rok 1986 a 1987. Dané vyplývá implicitně z odůvodnění napadeného rozhodnutí, jestliže obsah stanoviska PSSZ je uveden v odůvodnění napadeného rozhodnutí žalované a žalovaná k tomu konstatuje, že sama žalobkyně uvedla počátek výkonu umělecké činnosti ke dni 22. 4. 1988. Dále žalovaná poukázala na absenci přihlášky k dobrovolnému pojištění umělce před 22. 4. 1988, kdy žalobkyně podala přihlášku k zabezpečení v nemoci, zabezpečení matky a dítěte a důchodového pojištění, to vše však výlučně ve vztahu k posouzení doby výkonu umělecké činnosti, resp. příjmu z umělecké činnosti, nikoli účasti žalobkyně na pojištění. Vztah neprokázání příjmu za rok 1986 a 1987 z důvodu „neplatného potvrzení“ Nadace českého výtvarného umění a podání přihlášky v roce 1988, která naopak obsahuje potvrzení Středočeského krajského kulturního o příjmu žalobkyně za rok 1987 je nesrozumitelný a optikou prokázání příjmů vnitřně rozporný.
12. Soud považuje důvod pro neprokázání příjmu žalobkyně, resp. popření výkonu umělecké činnosti žalobkyně v roce 1986 a 1987 za absurdní a vzhledem k délce řízení za zcela nepřijatelný projev formalismu.
13. K prokázání příjmu pojištěnce může sloužit jakýkoliv důkaz, vždy však bude nutné posoudit jeho důkazní hodnotu. Potvrzení Nadace českého výtvarného umění není rozhodnutí nebo jiný správní akt, u něhož by bylo třeba posuzovat „pravomoc“ vydat takové potvrzení a konstatovat jeho „neplatnost“. Pokud měla žalovaná za to, že Nadace českého výtvarného

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.

umění nebyla příslušná k vydání daného potvrzení, měla nadaci vyzvat, na základě, jakých údajů vydala dané potvrzení. Podstatné je, že na základě nějakých podkladů nadace potvrzení vydala, tudíž určitými dobovými podklady disponovala. Jelikož v předchozím řízení nebylo sporné, že žalobkyně v letech 1986 a 1987 vykonávala uměleckou činnost, měla žalovaná o takovém závěru žalobkyni seznámit a dát ji prostor k doplnění tvrzení, pokud sama žalovaná nevyzvala nadaci k odstranění případných pochybností. Žalobkyně v soudním řízení uvedla novou argumentaci o příslušnosti Nadace českého výtvarného umění, avšak není úkolem soudu, aby v řízení dle s. ř. s. nahrazoval nečinnost žalované. Zároveň žalovaná svou úvahou popřela potvrzení Středočeského krajského kulturního střediska ze dne 19. 12. 1988, ze kterého také vyplývá, že žalobkyně měla v roce 1987 příjmy z umělecké činnosti. Potvrzení nadace nebylo jediným podkladem o příjmech žalobkyně. Stanovisko PSSZ je pouhé stanovisko podřízené organizační složky žalované, nemá silnější důkazní hodnotu, aby bylo bez dalšího způsobilé popřít skutková zjištění z dobových podkladů (potvrzení Středočeského krajského kulturního střediska ze dne 19. 12. 1988, tentýž údaj na přihlášce žalobkyně 4. 5. 1988) nebo jiných podkladů, které z takových mohou vycházet (Nadace českého výtvarného umění). Žalovaná dle soudu neprokázala, že žalobkyně neměla v roce 1986 a 1987 příjem z výkonu umělecké činnosti. Shodně je bez právní relevance, že žalobkyně v žádosti o starobní důchod uvedla, že je OSVČ od 22. 4. 1988, jestliže ve správním řízení setrvala uváděla příjmy z umělecké činnosti i za dobu před rokem 1988. Údaje uvedené v žádosti o starobní důchod žadatele i správní orgán nezavazují ve smyslu nepřekročitelné změny zjištěného skutkového stavu v průběhu správního řízení.

14. Již v předchozím rozsudku č. j. 13 Ad 4/2018 – 34 se soud vymezil proti nepřipustné úrovni odůvodnění rozhodnutí žalované. Jinak tomu není ani v novém nyní žalobou napadeném rozhodnutí. Opět rozhodnutí neobsahuje srozumitelnou a přesvědčivou argumentaci, která by se vypořádala s námitkami žalobkyně a s rozhodnými okolnostmi. Odůvodnění rozhodnutí žalované se soustředí na předchozí obsah správního spisu a obsahuje ve svém důsledku pouze konečný závěr, absentuje zde uvedení rozhodné právní úpravy a úvahy žalované při její aplikaci na posouzení žádosti žalobkyně. Součástí rozhodnutí je sice osobní list důchodového pojištění, je však nepřipustné, aby rozhodné okolnosti pro určení výše starobního důchodu byly zřejmé pouze z osobního listu, aniž by se o nich žalovaná jakkoli v odůvodnění rozhodnutí zmínila (viz vyloučená doba za rok 1986 a 1987 se zřetelem k nezohlednění příjmu z umělecké činnosti). Je nutné poukázat na srovnání odůvodnění žalované a odůvodnění rozsudku Krajského soudu v Praze č. j. 49 Ad 12/2022 – 34 (dostupný na nsss.cz), jakým způsobem soud přistoupil k hodnocení důkazů, jak pečlivě zkoumal rozhodnou právní úpravu, přitom oproti žalované není soud výlučně specializován na danou oblast.
15. Soud v řízení dle s. ř. s. přezkoumává zákonnost správního rozhodnutí, resp. skutkové a právní úvahy, na jejichž základě bylo rozhodnutí vydáno, prostřednictvím odůvodnění tohoto rozhodnutí. Není-li z odůvodnění rozhodnutí zřejmé, jak o věci rozhodující orgán uvažil, o jaké skutečnosti opřel svůj právní závěr a proč považuje námitky účastníka řízení za liché, mylné nebo vyvrácené, bylo tím žalující straně znemožněno uplatnit konkrétní žalobní argumentaci, kterou by mohla závěry rozhodujícího orgánu zpochybnit nebo vyvrátit. Takové rozhodnutí je nutno hodnotit jako nepřezkoumatelné pro nedostatek důvodů ve smyslu § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 23. 7. 2009, č. j. 9 As 71/2008-109, nebo ze dne 4. 2. 2010, č. j. 7 Afs 1/2010-53).

16. Ve vyjádření k žalobě žalovaná odkázala citací na § 73 a 74 vyhlášky č. 128/1975 Sb. federálního ministerstva práce a sociálního zabezpečení, kterou se provádí zákon o sociálním zabezpečení. K tomu soud uvádí, že z podání žalobkyně ve správním řízení ze dne 22. 4. 2022 je patrné, že žalovaná předběžně seznámila žalobkyni s možností aplikace § 73 a 74 vyhlášky 128/1975 Sb. a žalobkyně proti tomu uplatnila námitky, aniž by se nimi však žalovaná v rozhodnutí jakkoli vypořádala. Kdyby žalobkyně dne 22. 4. 2022 nezaslala žalované kopii emailové korespondence s pracovníci žalované, J. D., ze dne 10. 2. 2022, nebyly námitky žalobkyně proti aplikaci o vyhlášky patrné, přitom součástí správního spisu je leccos, např. i vnitřní komunikace pracovníků žalované. Vzniká tak pochybnost o úplnosti správního spisu. Soud má obecně zásadní výhrady ke způsobu vedení správních spisů žalované, kdy čísla listů nejsou očíslována dle pořadí, listy spisu nejsou pevně spojeny, tudíž je obsah spisu chaotický, není uspořádán v časové ose a nelze ověřit jeho úplnost.
17. Dle odůvodnění rozhodnutí žalovaná z existence přihlášky k zabezpečení z roku 1988 nedovodila, že dříve nebyla žalobkyně účastna důchodového pojištění, ale že nebylo prokázáno, že by žalobkyně před podáním přihlášky vykonávala uměleckou činnost. Poté ve vyjádření k žalobě žalovaná soudu pouze cituje § 73 a 74 vyhlášky č. 128/1975 Sb. Postup žalované je zmatečný, není zřejmé, zda předmětnou vyhlášku aplikovala, o čemž přitom během správního řízení žalobkyni informovala, nebo se otázkou účasti na pojištění nezabývala z důvodu souběhu s vyloučenou dobou, nebo skutečně jen považovala za neprokázané jakékoliv příjmy žalobkyně z umělecké činnosti za období 1986 - 87. Z vyjádření k žalobě není zřejmé, na základě čeho žalovaná dovodila, že žalobkyně nepodléhala povinnému pojištění. Natož aby dané bylo zřejmé z napadeného rozhodnutí, které takovou argumentaci vůbec neobsahuje. Z napadeného rozhodnutí není zřejmé, z čeho žalovaná dovodila, že v případě žalobkyně se nejednalo o povinné zabezpečení dle § 73 vyhlášky č. 128/1975 Sb., a tudíž že jí účast na zabezpečení umělce nevznikla již výkonem umělecké činnosti (§ 74 odst. 1 a 2 vyhlášky č. 128/1975 Sb.). Žalovaná se nijak nevypořádala s tím, že žalobkyně z příjmu odváděla zákonné odvody, nijak nepřihlédl ke konsekvencím dané doby, kdy *organizace oprávněné ke zprostředkování umělecké činnosti sledovali činnost umělců a podávali vyjádření zejména a) o tom, kteří umělci vykonávají svoji činnost jako povolání, tvořící trvalý a hlavní zdroj příjmu (§ 73 odst. 1), nebo jako povolání tvořící trvalý zdroj příjmu (§ 73 odst. 2), b) o počátku a konci umělecké (vědecké nebo novinářské) činnosti pro vznik a zánik zabezpečení, c) o výši příjmu umělců (§ 84 odst. 2 vyhlášky č. 128/1975 Sb.). Přihlášky k zabezpečení a odhlášky z něho se podávali příslušnému národnímu výboru prostřednictvím organizace spolupůsobící při provádění zabezpečení umělců (§ 84 odst. 3 vyhlášky č. 128/1975 Sb.).*
18. Předmětem soudního přezkumu dle s. ř. s. je žalobou napadené rozhodnutí, nikoli dodatečně uplatněné důvody (zde ani fakticky neuvedené, uvedla-li žalovaná pouze citaci právních předpisů), proto soud nebyl oprávněn se zabývat případnou aplikovatelností vyhlášky č. 128/1975 Sb. Otázka účasti žalobkyně na pojištění je však podstatnou okolností pro určení výše starobního důchodu. Dále se žalovaná v napadeném rozhodnutí nijak nevypořádala se souběhem vyloučené doby a příjmem žalobkyně z výkonu umělecké činnosti (který žalovaná popřela), se skutečností, že vyloučená doba za rok 1986 netrvala po celý rok a žalobkyně i v tomto roce měla také příjem z umělecké činnosti (§ 3a vyhlášky 284/1995 Sb., NSS č. j. 6 Ads 42/2016 – 44, č. j. 6 Ads 6/2023 – 26). V této souvislosti soud má však za to, že nelze uplatnit současně zohlednění vyloučené doby a zároveň zohlednit příjem po vyloučenou dobu, jak žalobkyně navrhuje za rok 1987.

19. Žalovanou uvedené důvody rozhodnutí – neprokázání příjmů z umělecké činnosti v roce 1986 a 1987 nemají oporu v obsahu správního spisu a v této části je rozhodnutí nezákonné, proto soud napadené rozhodnutí zrušil podle § 78 odst. 1 s. ř. s. Zároveň napadené rozhodnutí trpí nepřezkoumatelností, neboť neobsahuje rozhodné úvahy o souběhu příjmů žalobkyně z umělecké činnosti a vyloučené doby, a v té souvislosti i úvahy o výši příjmů, jak uložil soud v předchozím zrušujícím rozsudku. Dále rozhodnutí neobsahuje úvahy o ohledně otázky účasti žalobkyně na pojištění ve vztahu k příjmům z umělecké činnosti, proto soud napadené rozhodnutí zrušil také podle § 76 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Žalovaná je vázána názorem soudu, že již v roce 1986 žalobkyně vykonávala uměleckou činnost a za tuto činnost měla i příjem v rozmezí vyplývajícím z dosavadních podkladů. Vzhledem k nevyřešení otázky souběhu příjmů a vyloučené doby nebo (ne)účasti na pojištění v roce 1986 a 1987 nemusí být otázka výše příjmu rozhodná. Dané otázky však žalovaná nijak v odůvodnění napadeného rozhodnutí neřešila, proto se k nim soud nemůže vyjádřit. Soudní řízení není pokračování správního řízení. Soud má za to, že žalovaná by měla rozhodnutím ve věci pověřit jiné úřední osoby, neboť tyto dosud neprokázaly, že by byly schopny žádost žalobkyně posoudit řádně.

O náhradě nákladů řízení bylo rozhodnuto podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně byla úspěšná, avšak žádné náklady řízení jí nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejblíže následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

V Praze dne 31. 7. 2024

Mgr. Kamil Tojner v.r.
soudce

Shodu s prvopisem potvrzuje: Z. F.